

Wymagania edukacyjne – geografia do podręcznika „Planeta Nowa kl. G 3”

Rozdział	Lp.	Temat	Poziom wymagań				
			konieczny	podstawowy	rozszerzający	dopełniający	wykraczający
Środowisko przyrodnicze	1.	Położenie, granice i obszar Polski. Podział administracyjny	Uczeń: - wymienia cechy położenia Polski - wymienia zalety położenia Polski - wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i wskazuje te państwa na mapie ogólnogeograficznej - opisuje podział administracyjny Polski - wymienia nazwy województw oraz ich stolic i wskazuje je na mapie administracyjnej Polski	Uczeń: - charakteryzuje na podstawie mapy położenie Polski na świecie i w Europie - wymienia nazwy skrajnych punktów Polski i wskazuje je na mapie - opisuje przebieg granicy lądowej Polski na mapie ogólnogeograficznej - opisuje granicę morską na mapie ogólnogeograficznej - wyjaśnia znaczenie terminów: „powiat grodzki”, „powiat ziemski”, „wojewoda”, „prezydent miasta”, „burmistrz”, „starosta”, „wójt”	Uczeń: - opisuje położenie fizycznogeograficzne, polityczne i matematyczne Polski, korzystając z mapy Polski oraz Europy - określa współrzędne geograficzne skrajnych punktów Polski - opisuje zasięg wód terytorialnych na mapie Polski	Uczeń: - oblicza rozciągłość równoleżnikową i południkową Polski - oblicza różnice czasu słonecznego między skrajnymi punktami Polski - wykazuje korzyści i zagrożenia wynikające z położenia Polski w środkowej Europie	Uczeń: analizuje znaczenie podziału administracyjnego
	2.	Dzieje geologiczne obszaru Polski	- wymienia nazwy głównych jednostek tektonicznych Europy i Polski oraz wskazuje je na mapie - wymienia nazwy er, w których wystąpiły ruchy górotwórcze - wymienia nazwy górotworów kaledońskich, hercyńskich i alpejskich oraz wskazuje te górotwory na mapie	- opisuje na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia geologiczne, które miały miejsce na terenie Polski - opisuje proces powstawania węgla kamiennego	- charakteryzuje główne jednostki tektoniczne Polski - rozpoznaje rodzaje węgla i charakteryzuje warunki, w których one powstawały	wykazuje związki między budową geologiczną a wydarzeniami z przeszłości geologicznej	opisuje wpływ zmieniającego się w przeszłości klimatu oraz poziomu mórz na współczesną budowę geologiczną Polski

		Polski					
3.	Zlodowacenia na obszarze Polski	- wymienia nazwy zlodowaceń i wskazuje ich zasięg na mapie Polski - wymienia nazwy form polodowcowych	- rozdziela cechy krajobrazu mlodo-glacialnego i staro-glacialnego - rozpoznaje formy polodowcowe na schematach i wskazuje na mapie Polski obszary ich występowania - rozpoznaje górskie formy polodowcowe na schematach	- opisuje warunki powstania form polodowcowych - wyjaśnia genezę form polodowcowych	analizuje i porównuje cechy krajobrazu staro-glacialnego i mlodo-glacialnego	wykazuje wpływ zlodowaceń na krajobraz górski	
4.	Skąły i surowce mineralne	- wymienia nazwy skał występowających w Polsce - klasyfikuje surowce mineralne ze względu na ich gospodarcze wykorzystanie - wymienia nazwy skał i surowców mineralnych występowających w regionie swojego zamieszkania	- rozpoznaje na podstawie zdjęć i okazów główne rodzaje skał występowających w jego regionie i w Polsce - wskazuje na mapie Polski obszary występowania surowców mineralnych - wykazuje znaczenie gospodarcze surowców mineralnych	- klasyfikuje skały występowające w Polsce ze względu na ich pochodzenie - opisuje rozmieszczenie skał powierzchniowych na podstawie mapy - opisuje na podstawie mapy występowanie surowców mineralnych w Polsce	- opisuje na podstawie danych statystycznych zasoby surowców mineralnych w Polsce - analizuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze	wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem surowców mineralnych	
5.	Ukształtowanie powierzchni	- wymienia czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na ukształtowanie powierzchni Polski - wymienia cechy rzeźby powierzchni Polski - wymienia nazwę i wskazuje na mapie najwyższej i najniższej położony punkt Polski - rozdziela przedstawione na ilustracjach formy ukształtowania powierzchni	- opisuje na podstawie krzywej hipsograficznej udział terenów nizinnych, wyżynnych i górskich w Polsce - wymienia pasy ukształtowania powierzchni Polski i wskazuje je na mapie Polski - wymienia nazwy krain geograficznych w poszczególnych pasach ukształtowania powierzchni i wskazuje je na mapie Polski	- analizuje krzywą hipsograficzną - wykazuje pasowość ukształtowania powierzchni Polski - charakteryzuje na podstawie mapy hipsometrycznej cechy rzeźby powierzchni Polski - oblicza różnice wysokości bezwzględnej na podstawie mapy hipsometrycznej	- wyjaśnia wpływ przeszłości geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski - porównuje cechy rzeźby terenu poszczególnych pasów ukształtowania powierzchni Polski	wyjaśnia wpływ współczesnych procesów geologicznych na ukształtowanie powierzchni Polski	

				• odczytuje wysokości bezwzględne na mapie hipsometrycznej			
6.	Klimat	• wymienia czynniki geograficzne wpływające na klimat Polski • wymienia nazwy mas powietrza napływających nad Polskę • odczytuje informacje przedstawione na klimatogramach • wymienia termiczne pory roku • wymienia nazwy wiatrów lokalnych i podaje miejsca ich występowania	• odczytuje na mapach klimatycznych Polski rozkład temperatury powietrza i opadów atmosferycznych • kreśli klimatogramy na podstawie danych liczbowych • opisuje cechy klimatu przejściowego • opisuje cechy klimatu własnego regionu • odczytuje długość okresu wegetacyjnego na mapie	• wyjaśnia wpływ czynników geograficznych na cechy klimatu Polski • analizuje przebieg izoterm lipca i stycznia na mapach klimatycznych Polski • opisuje pogodę kształtowaną przez poszczególne masy powietrza napływające nad Polskę • wyjaśnia mechanizm powstawania wiatru halnego i bryzy • charakteryzuje klimat wybranych regionów Polski na podstawie map klimatycznych	• wyjaśnia przyczyny zróżnicowania przestrzennego temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • wykazuje przejściowość klimatyczną Polski • wykazuje wpływ napływających mas powietrza na kształtowanie się pogody w Polsce • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania przestrzennego długości okresu wegetacyjnego	• porównuje klimat Polski z klimatem innych państw Europy	
7.	Wody powierzchniowe i podziemne	• klasyfikuje wody występujące w Polsce • wymienia nazwy głównych rzek Polski oraz ich dopływów i wskazuje te rzeki na mapie • porównuje długości głównych rzek • wymienia nazwy wybranych jezior i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy wód występujących jego regionie • klasyfikuje wody podziemne • opisuje wykorzystanie	• kreśli diagramy ilustrujące długość rzek • charakteryzuje Wisłę i Odrę • opisuje typ ujścia Wisły • wymienia nazwy głównych kanałów i wskazuje te kanały na mapie • porównuje powierzchnie i głębokości wybranych jezior • wskazuje na mapie Polski obszary występowania wód mineralnych	• wykreśla działy wodne na mapie konturowej • wyjaśnia genezę mis jeziornych występujących w Polsce • wyjaśnia genezę bagien na terenie Polski • analizuje głębokość i kształt wybranych jezior • ocenia stopień i sposoby wykorzystania wód podziemnych • opisuje rozmieszczenie rejonów eksploatacji oraz wykorzystanie wód mineralnych	• opisuje reżimy rzek w Polsce • uzasadnia asymetrię dorzeczy i wyjaśnia przyczyny jej powstania • ocenia stopień wykorzystania wód powierzchniowych i podziemnych w Polsce	• wykazuje związki między budową geologiczną, rzeźbą powierzchni, klimatem a warunkami wodnymi	

			wód podziemnych				
8.	Morze Bałtyckie	• wskazuje na mapie największe zatoki, wyspy, cieśniny i głębie Morza Bałtyckiego • wymienia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy geograficzne Morza Bałtyckiego • przedstawia właściwości fizyczne wód Bałtyku • omawia znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego	• opisuje położenie Bałtyku na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje linię brzegową Bałtyku na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia nazwy rodzajów wybrzeży i wskazuje na mapie miejsca ich występowania • przedstawia przyczyny zanieczyszczenia Bałtyku	• porównuje wielkość i głębokość Bałtyku z wielkością i głębokością innych mórz • porównuje cechy wód Morza Bałtyckiego z cechami wód innych mórz • proponuje sposoby ochrony wód Bałtyku	• wyjaśnia genezy rodzajów wybrzeży Bałtyku • wyjaśnia genezę Mierzei Helskiej • wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia i temperatury wody w Bałtyku	• ocenia znaczenie gospodarki morskiej nad Bałtykiem	
9.	Gleby	• wymienia czynniki glebotwórcze • klasyfikuje gleby w Polsce • wymienia nazwy gleb występujących w jego regionie • rozróżnia typy gleb ze względu na ich żyzność • wyjaśnia znaczenie gospodarcze gleb	• opisuje za pomocą mapy gleb rozmieszczenie głównych genetycznych typów gleb w Polsce • wymienia przyczyny erozji gleb i sposoby jej zapobiegania • wyjaśnia zależności między jakością gleby a wielkością zbiorów zbóż i innych roślin	• charakteryzuje typy genetyczne gleb występujące w Polsce • wyjaśnia cele zabiegów melioracyjnych w Polsce	• ocenia żyzność gleb w Polsce • ocenia wartość użytkową gleb w Polsce	• analizuje profile glebowe	
10.	Świat roślin i zwierząt. Ochrona przyrody	• wymienia nazwy formacji roślinnych w Polsce • rozpoznaje typy zbiorowisk roślinnych w Polsce na zdjęciach i w terenie • wymienia nazwy parków narodowych w Polsce i wskazuje je na mapie • rozpoznaje wybrane gatunki roślin i zwierząt przedstawione na	• opisuje rozmieszczenie kompleksów leśnych na podstawie mapy Polski • opisuje funkcje lasów • rozpoznaje i wymienia nazwy gatunków roślin i zwierząt prawnie chronionych w Polsce • opisuje osobliwości wybranych parków narodowych	• charakteryzuje strukturę powierzchniową lasów państwowych według składu gatunkowego • opisuje formy prawnej ochrony przyrody	• wyjaśnia zależności między klimatem a szatą roślinną • ocenia lesistość Polski • uzasadnia konieczność ochrony gatunkowej roślin i zwierząt • uzasadnia konieczność ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce • wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej na	• wykazuje zależność między składem gatunkowym lasów a warunkami klimatycznymi i glebowymi • wymienia polskie organizacje działające na rzecz ochrony przyrody i opisuje ich zadania	

			zdjęciach • rozróżnia formy ochrony przyrody w Polsce • podejmuje działania na rzecz ochrony przyrody			rzecz ochrony przyrody	
Ludność i urbanizacja	11.	Liczba ludności i jej zmiany	• wskazuje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności w Polsce • wymienia nazwy regionów o dodatnim i ujemnym przyroście naturalnym w Polsce • wymienia czynniki wpływające na niską wartość przyrostu naturalnego w Polsce	• opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po 1946 roku • opisuje zmiany przyrostu naturalnego od zakończenia II wojny światowej do 2009 roku • wyjaśnia przyczyny i skutki zmiany modelu polskiej rodziny • wyjaśnia różnicę między społeczeństwem młodym a starym • wyjaśnia znaczenie terminów: „demografia”, „przyrost naturalny”, „przyrost rzeczywisty”	• porównuje na podstawie danych statystycznych liczbę ludności w Polsce z liczbą ludności w innych krajach Europy • omawia przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w ostatnich latach • porównuje przyrost naturalny swojego województwa i Polski z przyrostem naturalnym innych krajów Europy • wyjaśnia przyczyny niskiego przyrostu naturalnego we wschodniej Polsce	• analizuje skutki ujemnego przyrostu naturalnego w Polsce • analizuje okresy wyżu i niżu demograficznego w Polsce oraz formułuje wnioski • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego w Polsce	• prognozuje zmiany liczby ludności w Polsce
	12.	Struktura płci i wieku ludności	• wyjaśnia znaczenie terminu „struktura wiekowa społeczeństwa” • wymienia przyczyny starzenia się społeczeństwa polskiego • opisuje grupy ekonomiczne ludności Polski	• opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę płci i wieku ludności Polski • porównuje na podstawie danych liczbowych długość życia w Polsce z długością życia w innych krajach • wyjaśnia przyczyny wydłużania się średniej długości życia polskiego społeczeństwa	• porównuje piramidy płci i wieku ludności Polski oraz innych krajów oraz formułuje wnioski • analizuje strukturę wiekową polskiego społeczeństwa i porównuje ją ze strukturą wiekową innych krajów • analizuje przyczyny i skutki starzenia się polskiego społeczeństwa	• analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski • wyjaśnia przyczyny i skutki starzenia się polskiego społeczeństwa	• wyjaśnia przyczyny feminizacji społeczeństwa na wybranym przykładzie
	13.	Rozmieszczenie ludności	• wymienia nazwy obszarów o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia i wskazuje	• wyjaśnia znaczenie terminu „gęstość zaludnienia” • porównuje średnią	• charakteryzuje rozmieszczenie ludności w Polsce • porównuje gęstość	• charakteryzuje na podstawie map gęstości zaludnienia • zróżnicowanie	• analizuje przyczyny i skutki dużej gęstości zaludnienia na Wyżynie Śląskiej

		te obszary na mapie Polski • omawia gęstość zaludnienia w swoim regionie • wymienia atrakcje i bariery osadnicze w Polsce	gęstość zaludnienia Polski ze średnią gęstością zaludnienia innych krajów • opisuje czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce	zaludnienia Polski z gęstością zaludnienia w innych krajach Europy • wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce • porównuje czynniki decydujące o rozwoju osadnictwa dawniej i obecnie	rozmieszczenia ludności w Polsce i zamieszkiwanym regionie oraz wyjaśnia te różnice, uwzględniając czynniki przyrodnicze, historyczne, społeczno-ekonomiczne • ocenia atrakcje i bariery osadnicze w Polsce	
14.	Migracje	• wyjaśnia znaczenie terminu „migracja” • wyjaśnia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • wymienia przyczyny rozwoju terenów podmiejskich • wymienia przyczyny emigracji zagranicznej Polaków • wymienia nazwy krajów, do których migrują Polacy i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej • wymienia nazwy krajów zamieszkiwanych przez Polonię i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej	• opisuje wielkość migracji w miastach Polski w latach 1946–2008 na podstawie danych statystycznych • opisuje kierunki migracji wewnętrznych w Polsce dawnej i współcześnie • opisuje wielkość migracji zewnętrznych w Polsce w latach 1980–2008 • opisuje przyczyny migracji poszczególnych grup ludności w Polsce • wyjaśnia przyczyny wzrostu przyrostu rzeczywistego w Polsce w ostatnich latach	• omawia przyczyny ujemnego salda migracji ze wsi do miast w Polsce • omawia przyczyny ujemnego salda migracji zewnętrznych w Polsce • wyjaśnia przyczyny głównych kierunków współczesnych migracji zewnętrznych Polaków • charakteryzuje wybrane skupiska Polonii na świecie • oblicza przyrost rzeczywisty ludności Polski	• ocenia wpływ ruchów migracyjnych na rozmieszczenie ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zewnętrznych z punktu widzenia interesów Polski	• oblicza saldo migracji w Polsce • porównuje wielkość migracji zagranicznych w Polsce i w powiecie, w którym mieszka oraz formułuje wnioski
15.	Struktura zatrudnienia. Problemy rynku pracy	• porównuje strukturę zatrudnienia ludności w krajach wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo ze strukturą w Polsce • wymienia nazwy województw o najwyższym zatrudnieniu w usługach	• opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany struktury zatrudnienia ludności w Polsce w latach 1930–2008 • wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności w Polsce	• wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce w latach 1930–2008 w Polsce • porównuje strukturę zatrudnienia ludności według sektorów gospodarki w ciągu ostatnich 30 lat • porównuje zatrudnienie	• porównuje strukturę zatrudnienia w swoim województwie oraz innych województwach i formułuje wnioski • omawia przyczyny zróżnicowania struktury zatrudnienia w wybranych województwach Polski	• oblicza stopę bezrobocia w Polsce • prognozuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce

		i wskazuje te województwa na mapie Polski - wymienia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce - wymienia przyczyny emigracji zarobkowej - wyjaśnia znaczenie terminu „stopa bezrobocia” - wymienia główne, aktualne problemy rynku pracy w Polsce i w regionie, w którym mieszka	- ocenia zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce w ostatnich latach - ocenia stopę bezrobocia w swoim województwie	według sektorów gospodarki w Polsce i wybranych krajach - analizuje stopę bezrobocia w wybranych województwach i formułuje wnioski - opisuje stopę bezrobocia w zamieszkiwanym województwie i porównuje ją ze stopą bezrobocia w innych województwach	- wykazuje różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i zamieszkiwanym regionie - omawia przyczyny bezrobocia oraz zmiany stopy bezrobocia w Polsce w latach 1990–2009 - proponuje sposoby przeciwdziałania bezrobociu	
16.	Struktura narodowościowa. Społeczności etniczne	- wymienia nazwy regionów zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe i wskazuje je na mapie Polski - wymienia nazwy mniejszości etnicznych i opisuje rozmieszczenie tych mniejszości na podstawie mapy Polski	- wyjaśnia, dlaczego Polska jest krajem niemal jednolitym narodowościowo - opisuje strukturę narodowościową Polski - wyjaśnia znaczenie terminów: „państwo wielonarodowościowe”, „państwo jednolite narodowościowo”, „mniejszość narodowa”, „mniejszość etniczna”, „społeczność etniczna”	- porównuje liczebność mniejszości narodowych w Polsce przed II wojną światową i obecnie oraz wyjaśnia przyczyny tych zmian - opisuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne wybranych regionów Polski	- wykazuje zróżnicowanie struktury narodowościowej Polski sprzed II wojny światowej i obecnie - analizuje przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce - wyszukuje informacje o dorobku kulturowym wybranych mniejszości etnicznych i narodowych	charakteryzuje dorobek kulturowy wybranych grup etnicznych i mniejszości narodowych
17.	Urbanizacja	- wymienia cechy miast polskich - wymienia czynniki, które miały wpływ na intensywność urbanizacji w Polsce - odczytuje z danych statystycznych wskaźniki urbanizacji dla wybranych województw	- opisuje przejawy procesu urbanizacji w Polsce - porównuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce oraz zamieszkiwanym regionie - opisuje miasta Polski według grup	- porównuje proces urbanizacji z lat 70. XX w. z obecnym procesem urbanizacji - porównuje wskaźnik urbanizacji swojego województwa z dowolnie wybranym województwem i formułuje wnioski - podaje przyczyny	- ocenia wpływ migracji ludności ze wsi do miast na proces urbanizacji - porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce oraz innych krajach i wymienia przyczyny jego zróżnicowania - analizuje i ocenia rozmieszczenie wielkich	oblicza wskaźnik urbanizacji w wybranych obszarach Polski i interpretuje go

			- wymienia nazwy obszarów najbardziej zurbanizowanych w Polsce i wskazuje te obszary na mapie - rozdziela typy aglomeracji w Polsce - wymienia nazwy aglomeracji miejskich i wskazuje je na mapie Polski - wyjaśnia znaczenie terminów: „urbanizacja”, „wskaźnik urbanizacji”, „wieś”, „miasto”, „aglomeracja”	- wielkościowych - opisuje aglomeracje policentryczne i monocentryczne na podstawie danych statystycznych i map tematycznych - opisuje funkcje miast na wybranych przykładach - opisuje przemiany współczesnych miast w Polsce - wyjaśnia przyczyny rozwoju wielkich miast w Polsce - omawia problemy mieszkańców dużych miast	- zróźnicowania wskaźnika urbanizacji w wybranych regionach Polski - wykazuje różnice między aglomeracją policentryczną a monocentryczną	miast w Polsce na podstawie mapy ogólnogeograficznej	
Rolnictwo i przemysł	18.	Warunki rozwoju rolnictwa	- wyjaśnia znaczenie terminów: „struktura użytkowania ziemi”, „użytki rolne”, „grunty orne” - wymienia nazwy obszarów o najkorzystniejszych warunkach przyrodniczych rozwoju rolnictwa i wskazuje je na mapie Polski - wymienia czynniki ograniczające rozwój rolnictwa	- wyjaśnia funkcje rolnictwa - opisuje na podstawie map tematycznych warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce - wymienia główne cechy struktury użytkowania ziemi oraz wielkości i własności gospodarstw rolnych w Polsce na podstawie danych statystycznych - opisuje za pomocą danych statystycznych poziom nawożenia i mechanizacji rolnictwa w Polsce - wyjaśnia wpływ polityki rolnej państwa na poziom rolnictwa w Polsce	- opisuje poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce i porównuje go z poziomami mechanizacji i chemizacji w innych krajach - wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróźnicowania wielkości gospodarstw rolnych - analizuje skutki rozdrobnienia gospodarstw rolnych	- ocenia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce - ocenia warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa - ocenia strukturę użytkowania ziemi w Polsce i porównuje ją ze strukturą innych krajów	porównuje warunki rozwoju rolnictwa w Polsce z warunkami województwa, w którym mieszka oraz formułuje wnioski

19.	Produkcja roślinna	• wyjaśnia znaczenie terminów: „struktura upraw”, „plony”, „zbiory” • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych w Polsce • wymienia czynniki warunkujące rozmieszczenie upraw w Polsce	• wymienia główne cechy struktury zasiewów w Polsce na podstawie analizy map, wykresów i danych liczbowych • wymienia nazwy obszarów upraw wybranych roślin i wskazuje te obszary na mapie Polski • wymienia przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu wybranych upraw (pszenicy, ziemniaków, buraków cukrowych)	• wyjaśnia znaczenie produkcji roślinnej w wyżywieniu ludności kraju • opisuje strukturę powierzchni zasiewów w Polsce	• wyjaśnia związek między żyznością gleb a rodzajem upraw • uzasadnia zróżnicowanie natężenia upraw roślin w wybranych rejonach	• porównuje plony i zbiory wybranych roślin w Polsce i innych krajach na podstawie danych statystycznych oraz formułuje wnioski
20.	Produkcja zwierzęca	• wyjaśnia znaczenie terminów: „hodowla zwierząt”, „pogłowie” • opisuje główne kierunki produkcji zwierzęcej w Polsce • omawia cele hodowli zwierząt • wskazuje przyczyny spadku ilości pogłowia zwierząt hodowlanych w Polsce	• wyróżnia główne cechy struktury hodowli w Polsce na podstawie analizy map, wykresów i danych liczbowych • opisuje pogłowie bydła i trzody chlewnej w Polsce w wybranych latach • wymienia nazwy obszarów hodowli wybranych zwierząt i wskazuje je na mapie Polski • wymienia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia hodowli bydła i trzody chlewnej w Polsce	• wyjaśnia znaczenie produkcji zwierzęcej w wyżywieniu ludności kraju • wyjaśnia zróżnicowanie natężenia hodowli wybranych zwierząt gospodarskich w wybranych rejonach • porównuje na podstawie danych liczbowych wydajność hodowli zwierząt w Polsce z wydajnością hodowli w innych krajach	• ocenia strukturę hodowli zwierząt gospodarskich w Polsce • ocenia towarowość polskiego rolnictwa • wyjaśnia przyczyny wysokich kosztów produkcji rolnej	• uzasadnia potrzebę rozwoju gospodarstw ekologicznych w Polsce

21.	Zmiany w polskim przemyśle	• klasyfikuje przemysł na sekcje i działy • opisuje na wybranych przykładach czynniki lokalizacji przemysłu • wymienia najlepiej rozwijające się obecnie w Polsce działy produkcji przemysłowej • wymienia przyczyny przemian gospodarczych, które zaszły w Polsce po 1989 roku	• wyjaśnia znaczenie przemysłu w tworzeniu dóbr materialnych • charakteryzuje czynniki lokalizacji przemysłu • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w Polsce i regionie zamieszkania • opisuje proces restrukturyzacji i prywatyzacji przemysłu • wymienia nazwy okręgów przemysłowych i wskazuje te okręgi na mapie Polski • opisuje czynniki lokalizacji wybranych okręgów przemysłowych w Polsce	• ocenia znaczenie przemysłu dawniej i obecnie • omawia cele tworzenia specjalnych stref ekonomicznych • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania lokalizacji okręgów przemysłowych • ocenia korzyści i negatywne skutki koncentracji przemysłu • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w regionie swojego zamieszkania	• wyjaśnia związki między lokalizacją przemysłu a warunkami naturalnymi, rynkiem zbytu, szlakami komunikacyjnymi i potencjałem ludzkim • ocenia społeczne i gospodarcze korzyści utworzenia specjalnych stref ekonomicznych • uzasadnia potrzebę rozwijania nowoczesnych działów produkcji przemysłowej	• uzasadnia potrzebę restrukturyzacji przemysłu w wybranych okręgach przemysłowych • ocenia gospodarcze korzyści oraz społeczne skutki restrukturyzacji i prywatyzacji przemysłu
22.	Górnictwo	• klasyfikuje surowce mineralne • wymienia nazwy obszarów wydobywania surowców mineralnych i wskazuje te obszary na mapie Polski • odczytuje z danych statystycznych wielkości wydobywania wybranych surowców w Polsce	• kreśli diagramy ilustrujące wielkość wydobywania wybranych surowców • wymienia przyczyny spadku wydobywania węgla kamiennego • określa przyczyny importu niektórych surowców mineralnych	• wyjaśnia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych • analizuje strukturę wydobywania surowców mineralnych w Polsce • analizuje diagramy ilustrujące wielkość wydobywania wybranych surowców mineralnych w Polsce	• ocenia na podstawie danych statystycznych zasoby surowców mineralnych w Polsce • porównuje wielkość wydobywania poszczególnych surowców mineralnych w Polsce z wielkością wydobywania tych surowców w innych krajach • wykazuje potrzebę racjonalnego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce	• wykazuje zależności między lokalizacją kopalni w Polsce a lokalizacją zakładów przetwarzających wydobywane surowce

	23.	Energetyka	• klasyfikuje elektrownie • wymienia nazwy źródeł energii • opisuje czynniki lokalizacji wybranych elektrowni • opisuje wady i zalety poszczególnych rodzajów elektrowni	• opisuje strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni • wymienia nazwy wybranych elektrowni cieplnych i wodnych oraz wskazuje te elektrownie na mapie Polski • odczytuje z danych statystycznych i diagramów wielkość produkcji energii elektrycznej	• wyjaśnia przyczyny i skutki dominacji energetyki cieplnej • przedstawia i ocenia wpływ energetyki na stan środowiska przyrodniczego	• ocenia strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni • przedstawia na podstawie różnych danych strukturę wykorzystania źródeł energii w Polsce i formułuje wnioski	• wykazuje korzyści z wykorzystywania alternatywnych źródeł energii
Usługi	24.	Podział usług	• klasyfikuje usługi • wyjaśnia znaczenie terminów: „usługi”, „transport”, „komunikacja” • wymienia przykłady działów usług rozwijających się i zanikających • wymienia nazwy usług rozwijających się w jego regionie • wymienia rodzaje usług świadczonych przez komunikację • wymienia czynniki wpływające na rozwój telefonii komórkowej	• opisuje znaczenie usług we współczesnej gospodarce Polski • wyjaśnia szybki rozwój wybranych usług w Polsce i regionie zamieszkania • wyjaśnia znaczenie łączności • opisuje znaczenie telekomunikacji • porównuje liczbę abonentów telefonicznych w Polsce z liczbą abonentów w innych krajach Europy • porównuje liczbę użytkowników internetu w Polsce z liczbą użytkowników Internetu w innych krajach Europy	• wyjaśnia przyczyny i skutki rozwoju usług w Polsce • ocenia dostępność do usług telekomunikacyjnych w Polsce na tle innych krajów • analizuje przyczyny rozwoju telefonii komórkowej w Polsce	• wykazuje znaczenie usług w tworzeniu PKB • ocenia dostęp do internetu w swoim województwie i wybranych województwach • ocenia przyczyny i skutki rozwoju technologii informacyjnej	• wykazuje związki między łącznością a rozwojem gospodarczym
	25.	Transport lądowy	• rozróżnia rodzaje transportu • opisuje strukturę przewozów ładunków transportem kolejowym	• opisuje znaczenie poszczególnych działów transportu lądowego w gospodarce kraju i	• wykazuje wady i zalety poszczególnych rodzajów transportu lądowego • wyjaśnia przyczyny	• analizuje jakość sieci transportowej w Polsce • przewiduje skutki gwałtownego rozwoju motoryzacji	• wykazuje wpływ transportu na rozwój innych dziedzin gospodarki

		- w Polsce - wymienia przyczyny wzrostu znaczenia transportu samochodowego i przesyłowego w Polsce	- życiu codziennym • analizuje przewóz ładunków i pasażerów w Polsce według rodzajów transportu • omawia przestrzenne zróżnicowanie gęstości sieci kolejowej i dróg kołowych w Polsce • uzasadnia konieczność modernizacji transportu lądowego w Polsce • wskazuje na mapie Polski główne szlaki transportu lądowego • wyjaśnia znaczenie terminu „transyt międzynarodowy”	- zróżnicowania gęstości sieci dróg kołowych oraz linii kolejowych w Polsce • porównuje gęstość sieci dróg kołowych oraz linii kolejowych w Polsce z gęstością tych sieci w innych krajach • wyjaśnia potrzebę budowy nowoczesnych autostrad	• wykazuje wpływ transportu na rozwój innych dziedzin gospodarki	
26.	Transport wodny i lotniczy	• wymienia cechy transportu morskiego • opisuje morską flotę transportową w Polsce • wyjaśnia, dlaczego polscy armatorzy rejestrują swoje statki w krajach taniej bandery • wymienia nazwy polskich miast mających swoje lotniska i wskazuje je na mapie • omawia przyczyny wzrostu znaczenia tanich linii lotniczych w Polsce	• wyjaśnia znaczenie transportu morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego w gospodarce kraju • wymienia najważniejsze połączenia promowe z Polski i wskazuje je na mapie • wymienia nazwy głównych szlaków transportu wodnego śródlądowego i wskazuje te szlaki na mapie • omawia znaczenie kanałów śródlądowych w Polsce	• porównuje wielkości przeładunków w polskich portach morskich • wyjaśnia przyczyny niewielkiego znaczenia transportu śródlądowego w Polsce • analizuje wielkość ruchu pasażerskiego w polskich portach lotniczych • analizuje wady i zalety transportu morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego	• wykazuje na przykładach znaczenie transportu morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego w Polsce • analizuje międzynarodowy ruch pasażerski w polskich portach morskich • wykazuje wpływ transportu na rozwój innych dziedzin gospodarki	• porównuje odległości oraz koszty przewozu towarów i pasażerów różnymi środkami transportu w Polsce
27.	Handel	• wyjaśnia znaczenie terminów: „handel zagraniczny”, „import”, „eksport”, „saldo bilansu handlu zagranicznego”	• omawia bilans handlu zagranicznego w Polsce • wyjaśnia przyczyny ujemnego salda bilansu	• ocenia znaczenie handlu zagranicznego w rozwoju innych dziedzin gospodarki	• analizuje dane liczbowe dotyczące bilansu handlu zagranicznego Polski w ostatnich latach i formułuje	• proponuje sposoby uzyskania przez Polskę dodatniego bilansu handlu zagranicznego

		• wyjaśnia znaczenie handlu zagranicznego w życiu codziennym • wymienia nazwy głównych partnerów handlowych Polski • wymienia nazwy towarów eksportowanych z Polski • wymienia nazwy towarów importowanych do Polski	handlu zagranicznego		wnioski	
28.	Turystyka	• wyjaśnia znaczenie terminów: „turystyka”, „walory turystyczne”, „infrastruktura turystyczna” • klasyfikuje turystykę ze względu na cel wyjazdów • wyjaśnia przyczyny wzrostu ruchu turystycznego w Polsce po 1989 roku	• opisuje wpływ turystyki na tworzenie PKB w Polsce • wykazuje na przykładach walory turystyczne Polski • wymienia nazwy regionów oraz ośrodków turystycznych w Polsce o wysokich walorach turystycznych i wskazuje je na mapie • opisuje polskie obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO	• porównuje wpływy z turystyki w Polsce z wpływami z turystyki w wybranych krajach • porównuje wielkość ruchu turystycznego w Polsce i z wielkością ruchu turystycznego w wybranych krajach Europy w ostatnich latach • opisuje ruch turystyczny w swoim województwie • ocenia walory turystyczne Polski z punktu widzenia zagranicznego turysty • porównuje atrakcyjność turystyczną wybranych regionów w Polsce	• wykazuje znaczenie rozbudowy infrastruktury turystycznej dla rozwoju turystyki w Polsce • ocenia walory turystyczne wybranych regionów Polski • wyjaśnia znaczenie turystyki krajowej jako źródła dochodu regionu i państwa	• uzasadnia potrzebę ochrony walorów turystycznych

Polska w świecie	29.	Miejsce Polski w świecie	• określa wskaźniki rozwoju gospodarczego i społecznego Polski • wymienia przykłady współpracy międzynarodowej • wymienia przykłady inwestycji zagranicznych w Polsce • wymienia nazwy największych organizacji międzynarodowych	• wyjaśnia potrzebę współpracy międzynarodowej • ustala na podstawie danych statystycznych poziom rozwoju gospodarczego i społecznego Polski • wymienia nazwy euroregionów i wskazuje euroregiony na mapie Polski • wyjaśnia znaczenie euroregionów	• porównuje PKB w Polsce i innych krajach • analizuje i porównuje dane statystyczne dotyczące produkcji wybranych towarów w Polsce i innych krajach • wyjaśnia korzyści wynikające z inwestycji zagranicznych w Polsce • ocenia znaczenie euroregionów • określa rolę Polski w strukturach międzynarodowych	• ocenia na podstawie wskaźników poziom rozwoju gospodarczego Polski • ocenia korzyści wynikające ze współpracy międzynarodowej • ocenia skutki integracji Polski z UE i NATO	• charakteryzuje wybrany euroregion
Degradacja środowiska przyrodniczego	30.	Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego	• wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego Polski • wymienia skutki zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego • wymienia sposoby zmniejszania emisji zanieczyszczeń przemysłowych	• opisuje wpływ przemysłu na stan środowiska • opisuje zagrożenia wynikające ze składowania śmieci i odpadów poprodukcyjnych • opisuje wpływ środków transportu na stan środowiska • uzasadnia konieczność segregacji śmieci oraz oszczędności energii i wody • wymienia skutki przedostawania się odpadów poprodukcyjnych do środowiska • wymienia skutki zanieczyszczania środowiska środkami chemicznymi stosowanymi w rolnictwie	• ocenia wpływ ścieków komunalnych na stan czystości wód w Polsce • opisuje stan jakości wód Wisły i Odry na podstawie diagramu • wyjaśnia przyczyny i skutki eutrofizacji • opisuje zróżnicowanie regionalne zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego w Polsce	• wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego w Polsce • proponuje konkretne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego zamieszkiwanym regionie • wyjaśnia proces powstawania kwaśnych opadów	• proponuje sposoby ograniczenia zanieczyszczania środowiska odpadami wytwarzanymi przez człowieka • ocenia skutki społeczne i gospodarcze zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego

Przegląd regionów geograficznych	31.	Pobrzeża	- wymienia nazwy krain geograficznych pobrzeży i wskazuje te krainy na mapie - wymienia nazwy najważniejszych miast pobrzeży i wskazuje te miasta na mapie - wymienia atrakcje turystyczne pobrzeży	- opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy krajobrazu pobrzeży - opisuje klimat pobrzeży na podstawie mapy klimatycznej - opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pobrzeży - charakteryzuje wybrane miasta pobrzeży	- wyjaśnia genezę Żuław Wiślanych - wyjaśnia genezę mierzei - porównuje cechy oraz genezę wybrzeża klifowego i płaskiego - ocenia walory turystyczne pobrzeży	- wykazuje wpływ zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na ukształtowanie powierzchni pobrzeży - wykazuje związki między warunkami przyrodniczymi a cechami gospodarki pobrzeży - przedstawia prezentację multimedialną na temat walorów turystycznych wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych	ocenia możliwości rozwoju gospodarczego pobrzeży
	32.	Pojezierza	- wymienia nazwy krain geograficznych pojezierzy i wskazuje te krainy na mapie Polski - wyróżnia cechy rzeźby młodoglacjalnej pojezierzy na podstawie schematów i fotografii - wymienia nazwy jezior polodowcowych i wskazuje te jeziora na mapie Polski - wymienia nazwy surowców mineralnych pojezierzy - określa atrakcje turystyczne pojezierzy - wymienia nazwy najważniejszych miast pojezierzy i wskazuje te miasta na mapie Polski	- opisuje najważniejsze cechy krajobrazu pojezierzy na podstawie map tematycznych - rozdziela formy polodowcowe na podstawie zdjęć i schematów - opisuje na podstawie map klimatycznych zróżnicowanie klimatyczne pojezierzy - opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pojezierzy - wymienia nazwy kompleksów leśnych oraz parków narodowych w pasie	- wyjaśnia genezę rzeźby pojezierzy - wyjaśnia genezę mis jeziornych występujących w pasie pojezierzy - porównuje cechy klimatu Pojezierza Myśliborskiego z cechami klimatu Pojezierza Suwalskiego - ocenia walory krajobrazowe i przyrodnicze pojezierzy	- wyjaśnia zróżnicowanie krajobrazu w pasie pojezierzy - wykazuje wpływ rzeźby terenu na zróżnicowanie opadów atmosferycznych w pasie pojezierzy - wykazuje związki między warunkami przyrodniczymi a cechami gospodarki pojezierzy - przedstawia prezentację multimedialną na temat walorów turystycznych wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego	ocenia możliwości rozwoju gospodarczego pojezierzy

				pojezierzy oraz wskazuje je na mapie Polski • opisuje wybrane miasta pojezierzy		walorów kulturowych	
33.	Niziny Środkowopolskie	• wymienia nazwy krain geograficznych Nizin Środkowopolskich i wskazuje te krainy na mapie • wymienia nazwy kompleksów leśnych oraz parków narodowych Nizin Środkowopolskich i wskazuje je na mapie • wymienia nazwy obszarów bagiennych i podmokłych Nizin Środkowopolskich i wskazuje je na mapie • wymienia nazwy największych miast Nizin Środkowopolskich i wskazuje te miasta na mapie • określa atrakcje turystyczne Nizin Środkowopolskich	• opisuje cechy krajobrazu Nizin Środkowopolskich na podstawie map tematycznych • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej układ sieci rzecznej w Kotlinie Warszawskiej • opisuje, korzystając z map klimatycznych, zróżnicowanie klimatyczne Nizin Środkowopolskich • opisuje na podstawie map tematycznych rozmieszczenie surowców mineralnych Nizin Środkowopolskich • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Nizin Środkowopolskich • omawia na podstawie mapy gospodarczej rozmieszczenie ośrodków i okręgów przemysłowych Nizin Środkowopolskich oraz charakteryzuje te ośrodki i okręgi przemysłowe • określa atrakcje turystyczne Nizin Środkowopolskich	• wyjaśnia różnice między krajobrazem młodoglacjalnym a staroglacjalnym • charakteryzuje czynniki rzeźbotwórcze Nizin Środkowopolskich • ocenia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa Niziny Śląskiej	• opisuje na podstawie schematu warszawską nieckę artezyjską • wykazuje związki między warunkami przyrodniczymi a cechami gospodarki Nizin Środkowopolskich • przedstawia prezentację multimedialną na temat walorów turystycznych wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Nizin Środkowopolskich	

				• opisuje wybrane miasta Nizin Środkowopolskich			
34.	Wyżyny Polskie	• wymienia nazwy krain geograficznych Wyżyn Polskich i wskazuje te krainy na mapie • rozpoznaje przykłady form krasowych na podstawie schematów i zdjęć • wymienia nazwy kompleksów leśnych oraz parków narodowych Wyżyn Polskich i wskazuje je na mapie • wymienia nazwy najważniejszych miast Wyżyn Polskich i wskazuje te miasta na mapie • określa atrakcje turystyczne Wyżyn Polskich	• omawia zróżnicowanie klimatyczne Wyżyn Polskich na podstawie map klimatycznych • opisuje na podstawie map tematycznych oraz ilustracji cechy krajobrazu Wyżyn Polskich • opisuje proces powstawania gołoborzy • opisuje na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie surowców mineralnych na Wyżynach Polskich • omawia związki między wydobywaniem surowców mineralnych a lokalizacją przemysłu na Wyżynach Polskich • omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Wyżyn Polskich • opisuje wybrane miasta Wyżyn Polskich	• charakteryzuje czynniki rzeźbotwórcze Wyżyn Polskich • wyjaśnia genezę rzeźby krasowej • opisuje wpływ działalności gospodarczej człowieka na krajobraz Wyżyny Śląskiej • wyjaśnia genezę wąwozów i parowów • ocenia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa Wyżyny Lubelskiej	• wyjaśnia zróżnicowanie krajobrazu Wyżyn Polskich na podstawie map tematycznych • wykazuje związki między warunkami przyrodniczymi a cechami gospodarki Wyżyn Polskich • wykazuje negatywny wpływ koncentracji ludności i przemysłu na środowisko przyrodnicze • przedstawia prezentację multimedialną na temat walorów turystycznych wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Wyżyn Polskich • proponuje sposoby zagospodarowania terenów zdegradowanych na skutek działalności gospodarczej człowieka	
35.	Kotliny Podkarpackie	• wymienia nazwy krain geograficznych Kotlin Podkarpackich i wskazuje te krainy na mapie • wymienia nazwy kompleksów leśnych Kotlin Podkarpackich i	• opisuje cechy krajobrazu Kotlin Podkarpackich na podstawie map tematycznych • wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w	• wyjaśnia genezę Kotlin Podkarpackich • wyjaśnia rolę rzek w kształtowaniu krajobrazu Kotlin Podkarpackich	• opisuje uwarunkowania powstania złóż surowców mineralnych Kotlin Podkarpackich • wykazuje związki między warunkami przyrodniczymi a cechami gospodarki	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Kotlin Podkarpackich	

			wskazuje te kompleksy mapie • omawia atrakcje turystyczne Kotlin Podkarpackich • wymienia nazwy najważniejszych miast Kotlin Podkarpackich i wskazuje te miasta na mapie	Kotlinach Podkarpackich i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej rejony ich występowania • opisuje na podstawie map klimatycznych cechy klimatu Kotlin Podkarpackich • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Kotlin Podkarpackich • omawia na podstawie map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa w Kotlinie Sandomierskiej		Kotlin Podkarpackich • przedstawia prezentację multimedialną na temat walorów turystycznych wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych	
36.	Karpaty	• wyróżnia Karpaty Zewnętrzne i Wewnętrzne i wskazuje je na mapie Polski • opisuje atrakcje turystyczne Karpat Zewnętrznych • wykazuje konieczność tworzenia parków narodowych na terenie Karpat Zewnętrznych • wymienia nazwy najważniejszych miast Karpat Zewnętrznych oraz wskazuje te miasta na mapie ogólnogeograficznej • opisuje położenie Karpat Wewnętrznych na mapie Polski • uzasadnia atrakcyjność turystyczną Tatr i Pienin	• omawia położenie Beskidów oraz Pogórza Karpackiego i wskazuje je na mapie Polski • opisuje krajobraz Karpat na podstawie map tematycznych • omawia na podstawie map klimatycznych cechy klimatu Karpat Zewnętrznych • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Karpat Zewnętrznych • opisuje funkcje wybranych miast Karpat Zewnętrznych • wymienia nazwy i rozpoznaje najważniejsze skały	• wyjaśnia budowę fliszową Pogórza Karpackiego i Beskidów • ukazuje zróżnicowanie krajobrazu Karpat Zewnętrznych i Wewnętrznych • uzasadnia konieczność budowy sztucznych zbiorników na karpackich rzekach • porównuje budowę geologiczną Tatr Wysokich z budową geologiczną Tatr Zachodnich • porównuje krajobrazy Tatr Wysokich i Zachodnich • wykazuje zróżnicowanie klimatyczne i roślinne Tatr Wysokich i	• wykazuje zależności między przeszłością geologiczną, budową geologiczną a cechami rzeźby Karpat Zewnętrznych i Wewnętrznych • wykazuje zróżnicowanie klimatyczne i roślinne Beskidów oraz Pogórza Karpackiego • wykazuje związki między warunkami przyrodniczymi a cechami gospodarki Pogórza Karpackiego i Beskidów • ukazuje zależności między budową geologiczną a cechami rzeźby Tatr • wykazuje związki	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Beskidów oraz Pogórza Karpackiego • ocenia możliwości rozwoju turystyki w Tatrach	

			wymienia nazwy ośrodków turystycznych Tatr i Pienin i wskazuje te ośrodki na mapie Polski	występujące w Tatrach i Pieninach - opisuje na podstawie ilustracji cechy polodowcowej rzeźby wysokogórskiej Tatr - charakteryzuje na podstawie schematu piętra klimatyczno-roślinne Tatr - opisuje formy rzeźby krasowej Tatr Zachodnich - opisuje formy rzeźby Pienin - opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Karpat - charakteryzuje wybrane ośrodki turystyczne - opisuje specyfikę folkloru Tatr i Obniżenia Orawsko-Podhalańskiego	Zachodnich uzasadnia konieczność ochrony przyrody Tatr	między cechami gospodarki Tatr a warunkami przyrodniczymi przedstawia prezentację multimedialną na temat walorów turystycznych wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych	
37.	Sudety	- opisuje położenie Sudetów i Przedgórze Sudeckiego na podstawie mapy Polski - wskazuje na mapie Polski rejony eksploatacji surowców mineralnych w Sudetach i na Przedgórzu Sudeckim - opisuje zagrożenia środowiska przyrodniczego powstające w wyniku gospodarczej działalności człowieka - wymienia nazwy	- opisuje na podstawie map tematycznych cechy krajobrazu Sudetów - analizuje mapę klimatyczną i na jej podstawie wymienia cechy klimatu Sudetów i Przedgórze Sudeckiego - opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Sudetów - charakteryzuje warunki rozwoju rolnictwa Przedgórze Sudeckiego	- wyjaśnia genezę rzeźby zrębowej Sudetów - przedstawia rozwój i cechy rzeźby Gór Stołowych i Karkonoszy - wykazuje zróżnicowanie klimatyczne i roślinne Sudetów	- omawia przeszłość geologiczną Sudetów - wykazuje zróżnicowanie budowy geologicznej Sudetów - wykazuje związki między warunkami przyrodniczymi a cechami gospodarki Sudetów i Przedgórze Sudeckiego - przedstawia prezentację multimedialną na temat walorów turystycznych wybranego regionu geograficznego, ze	ocenia możliwości rozwoju Sudetów i Przedgórze Sudeckiego	

			najważniejszych miast w Sudetach i wskazuje te miasta na mapie Polski • opisuje atrakcje turystyczne Sudetów i Przedgórza Sudeckiego	• charakteryzuje funkcje miast Sudetów i Przedgórza Sudeckiego		szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych • proponuje trasę wycieczki w góry i uzasadnia swój wybór	
38.	Mój region – moja mała ojczyzna	• charakteryzuje na podstawie map położenie jego regionu zamieszkania w Polsce • odczytuje dane statystyczne dotyczące zagadnień społecznych i gospodarczych jego regionu • opisuje atrakcje turystyczne regionu, w którym mieszka	• opisuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze regionu, w którym mieszka • opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki swojego regionu • opisuje rozmieszczenie ludności w regionie • omawia tradycje regionu, w którym mieszka	• wykazuje zależności między środowiskiem a różnorodnymi formami działalności człowieka w regionie zamieszkania • wyjaśnia znaczenie gospodarcze swojego regionu zamieszkania • sporządza folder informacyjny o swoim regionie	• ocenia warunki i możliwości produkcji rolnej i przemysłowej w swoim regionie • projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych, tematycznych i ogólnogeograficznych oraz własnych obserwacji terenowych wycieczkę wzdłuż wybranej trasy we własnym regionie, uwzględniając walory przyrodnicze i kulturowe • przedstawia prezentację multimedialną na temat walorów turystycznych wybranego regionu geograficznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych	• wykazuje indywidualne cechy regionu, w którym mieszka	